

emplarer, og otte Trykkerier maatte arbejde Nat og Dag paa at trykke flere. Alene i London kom der tredive forskellige Udgaver i Løbet af et halvt Aar. Saaledes kan man vel sige, at Kvinderne har været med til at vække den Følelse, der hidførte Krigen.

Det turde maaske være nogle af vore Læsere bekendt, at selve Krigens heldige Udfald for Nordstaterne efter nogles Paa-stand bør tilskrives en Kvinde, at selve den Felttogsplan, der omsider knækkede Sydens Magt, skal være lagt af Anna Ella Carroll fra Maryland, men at Regeringen i Washington har gjort, hvad den kunde, for at skjule dette. Det være nu hermed, som det vil — vægtige Stemmer have hævet sig for at yde denne Kvinde den Ære, der tilkommer hende, men endnu have vi i hvert Fald ikke set Sagen saa fuldstændig belyst, at vi tør hævde det samme.

Derimod er det sikkert, at en Mængde Kvinder ligefrem *kæmpede med* i Krigen, deltog i Soldatertjenesten i Mandsklæder — af forskellige Grunde. Nogle gik med, fordi de ikke vilde skilles fra deres Mænd, andre af ligefrem Kampbegejstring eller mulig af Lyst til Eventyr. Ofte holdt de deres Køn skjult, og blev det da opdaget, blev de for det meste bortvist. I andre Tilfælde var det en almindelig bekendt Sag. Hvor mange saadanne kvindelige Combattanter der var, vides ikke; i Følge en Opgivelse skal der have været 400, hvis Køn var bekendt. Men efter nogles Udsagn skal der have været langt flere.

I hvert Fald hørte denne Art af Krigstjeneste fra Kvindernes Side dog til Undtagelserne — heldigvis, maa vi vel sige. De fleste Amerikanerinder fandt, at „det er bedre at læge Saar, end at slaa Saar“. Holde sig helt borte fra Krigen, det hverken kunde eller vilde de, og saa var det, de tog Del i den paa en Maade og efter en Maalestok saa storartet, at ingen kan nægte dem sin Beundring. Amerikanske Blade og Tidsskrifter har vel jævnlig fortalt om det, og i det amerikanske Folks Hjærte er Bevidstheden derom uudslættelig, men nogen samlet Oversigt over, hvad og hvorledes Kvinderne har virket i Krigen, har man hidtil ikke haft. Først nu, næsten 25 Aar efter, er der kommet en Bog, som fortæller det til en større Kreds. Det er *Mrs. Livermores Erindringer*.

Mrs. Livermore, Præstedatter og gift med en Præst, havde